

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN
RAPPORTEURS over het ontwerp van wet houdende rege-
ling omtrent de vestiging en uitbreiding van ondernemingen
van nijverheid (Bedrijfsvergunningwet).

Bij de overweging van dit wetsontwerp in de afdelingen der Kamer werd er van de zijde van vele leden met voldoening op gewezen, dat hiermede een verouderd stuk wetgeving, vele sporen ook dragende van het bezettingsrecht, vervangen wordt door een wettelijke regeling, die aan de economische eisen des tijds belangrijk meer is aangepast. Te recht spreekt uit het wetsontwerp de erkenning, dat de Overheid onder bepaalde omstandigheden de bevoegdheid moet hebben, in de vrijheid van de ondernemer tot vestiging of uitbreiding van bedrijf in te grijpen. Wanneer zij niettemin enige critische aantekeningen ter zake wensten te plaatsen, hadden de aan het woord zijnde leden minder het oog op hetgeen het wetsontwerp bevat, dan op hetgeen er huns inziens aan ontbreekt. Zo betreurden zij het, dat de zgn. vierde sluitingsgrond — sluiting van de bedrijfstak(ken) op grond van de algemene economische toestand des lands — niet in het ontwerp is opgenomen, noch in een afzonderlijk wetsontwerp is vervat. Zij waren er van overtuigd, dat bij de instabiele politieke internationale situatie economische storingen zeer snel om zich heen kunnen grijpen en dat de Overheid de instrumenten moet bezitten voor een snel en krachtig optreden ook in de sector der fysieke investeringen. De huidige gunstige economische situatie, aldus deze leden, mag in dit opzicht niet verblindend werken. De ernstige verstoringen, in verband met de Korea-kwestie opgetreden, hebben geleerd, dat globale maatregelen onvoldoende zijn en in de fysieke sfeer aanvulling behoeven. Deze leden betreurden, dat de Regering de mogelijkheid tot ingrijpen in zulke omstandigheden niet heeft gecreëerd.

Een andere lacune in het wetsontwerp zagen zij in de omstandigheid, dat de wet niet regionaal zal kunnen worden toegepast en met name, dat niet in een vijfde sluitingsgrond is voorzien. Wanneer deze mogelijkheid zou zijn opgenomen, had de Overheid een instrument in handen gekregen om de vestigingsplaats van ondernemingen en daarmee de werkgelegenheid regionaal te beïnvloeden. De vele factoren — waarlijk niet alleen tijdelijke, zoals de woningnood —, die de mobiliteit van de factor arbeid remmen, maken het voorhanden zijn van zulk een instrument uitermate gewenst.

Niet alleen in de diepte achtten de aan het woord zijnde leden het ontwerp te beperkt, maar ook in de breedte. De werkingssfeer van het ontwerp is gelimiteerd tot de industrie. Andere bedrijfstakken zijn er bewust uit gehouden op grond van het geheel eigen karakter. Hoewel zij zich konden voorstellen, dat er bedrijfstakken zijn, waarvan het eigene zo sterk op de voorgrond treedt, dat de algemene wettelijke regeling daarop niet van toepassing kan zijn, meenden zij toch, dat het aanbeveling had verdiend, indien in beginsel alle bedrijfstakken, dus ook verzekering, handel, bankwezen, visserij en landbouw, onder het ontwerp waren gebracht. Afwijkingen van de algemene regel

hadden dan mogelijk dienen te worden gemaakt voor de gevallen, waarin bedrijfstaksgewijs een regeling met betrekking tot vestiging of uitbreiding is of wordt gemaakt. De werkingssfeer van dit toch in algemene termen vervatte wetsontwerp is thans naar de mening dezer leden te sterk beknot, hetgeen de waarde er van huns inziens vermindert.

Enige leden verklaarden, na nauwgezette overweging ook tot de conclusie te zijn gekomen, dat de bevoegdheden, welke de Regering bij dit ontwerp vraagt, in haar arsenaal niet mogen ontbreken. De Minister van Economische Zaken had hun door zijn verdediging de erkenning hiervan zeer gemakkelijk. Ook zij waren van mening, dat in het algemeen vrijheid tot het vestigen en uitbreiden van ondernemingen moet bestaan en dat die vrijheid alleen in bijzondere gevallen — en dan nog veelal tijdelijk — mag worden ingeperkt.

Zij juichten het overigens toe, dat de zgn. vierde sluitingsgrond niet in het wetsontwerp is opgenomen en zij herinnerden aan de strijd, die na het kolenconflict, toen de betalingsbalans in een critieke toestand was komen te verkeren, over de wenselijkheid van zgn. fysieke controles is gevoerd. Zelfs toen heeft de Regering gemeend, het zonder zodanige middelen te kunnen stellen. En gebleken is, dat zelfs toen de getroffen monetaire maatregelen effectief werden, eigenlijk de crisis reeds was overwonnen. Ook is toen gebleken, hoe moeilijk het voor de Overheid is om, al naar gelang van de omstandigheden, onverwijd haar monetair en industrieel beleid om te schakelen. Een en ander maant huns inziens wel tot de grootste voorzichtigheid bij het bepalen van de houding, die op bepaalde ogenblikken met betrekking tot de economische ontwikkeling des lands moet worden aangenomen.

De aan het woord zijnde leden meenden, dat de Regering geslaagd was in haar motivering van de beperking van de werkingssfeer der wet tot de nijverheid.

Wat artikel 3, 3e lid onder c betreft, brachten zij nog de besprekingen in Benelux-verband ter sprake. Hoewel een definitieve regeling ten aanzien van de vestiging en uitbreiding van industriële ondernemingen in de drie landen nog niet is tot stand gekomen, hadden zij met genoegen vernomen, dat dit wetsontwerp geheel aansluit bij de beginselen, die ter zake in een protocol, dat aan het ontwerp-verdrag betreffende de Economische Unie zal worden toegevoegd, zijn neergelegd.

Zij spraken intussen de hoop uit, dat na het van kracht worden van het verdrag, inclusief het protocol, er naar gestreefd zal worden, dat alle drie de partijen elkander op gelijke wijze ter wille zullen zijn, als het opleggen van beperkingen in de industriële activiteit in de drie landen ter sprake komt. Welwillende overweging aan de ene zijde en ongeneigdheid om zelf zich beperkingen op te leggen aan de andere zijde zouden onaanvaardbaar zijn.

Ten aanzien van het hierboven door de eerst aan het woord zijnde leden geopperde bezwaar, dat het ontwerp geen mogelijkheid laat om de wet regionaal toe te passen, wezen de thans aan het woord zijnde leden er op, dat ter bereiking van het door de eerstbedoelde leden bepleite doel, beïnvloeding van de werkgelegenheid, met een eenvoudige weigering van een vestigingsvergunning — om het kort te zeggen — niet zou kunnen worden volstaan. Daarbij zou moeten kunnen worden bepaald, dat een fabriek, waarvoor vestiging wordt gevraagd, niet in gemeente A, maar in gemeente B zou dienen te worden gevestigd, omdat aldaar een overschot aan arbeidskrachten bestaat. De bevordering van de welvaart in zulk een gedeelte des lands dient naar de mening van de leden, hier aan het woord, op andere wijze te worden bevorderd. Bovendien is de vestigingsplaats van een onderneming van zo groot belang voor haar welslagen, dat de Overheid er wel voor moet terugdeinzen, daarop positieve invloed uit te oefenen.

Enkele leden merkten op, dat naar hun opvatting dit wetsontwerp een versterking betekent van de positie der grote concerns, die met deze wettelijke regeling in de hand zullen pogen concurrenten uit te schakelen en hun hoge winsten te handhaven. Ook zal het huns inziens op grond van de voorgestelde wet mogelijk zijn, buitenlandse industrieën voorrang boven Nederlandse te verlenen. Zij achtten dit wetsontwerp derhalve niet in het belang van het land en zouden hun stem daaraan niet geven.

Vastgesteld 3 Juni 1954.

CAMMELBEECK
MOLENAAR
OOSTERHUIS
VAN VELTHOVEN.